

Poeci Nowej Fali – drugi obieg wydawniczy

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Stanisław Barańczak, *Co będzie świadectwem*, [w:] tegoż, *Wiersze zebrane*, Kraków 2006.
- Źródło: *To, co jest*, [w:] Julian Kornhauser, Adam Zagajewski, *Świat nieprzedstawiony*. Cytat za: wolnelektury.pl
- Źródło: Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, „*Tak rzecze Damon...*” (*Młoda poezja po 1968 roku*), „*Teksty*” 1974, t. 3, s. 67.
- Źródło: *Modlitwa polskiego poety*.
- Źródło: *Siedem wiosen. Wiosna Kolasińskiego*.
- Źródło: *Siedem wiosen. Wiosna poety proletariackiego*.
- Źródło: *Cyrulik jesienny*.
- Źródło: *Evviva la poesia*.
- Źródło: *Koniec świata*.
- Źródło: *Pieśni*.
- Źródło: *Miła moja*.
- Źródło: *Muzie nóżki całuję*.
- Źródło: *Ars poetica*.

Poeci Nowej Fali – drugi obieg wydawniczy

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Na czym polegał przełom, który nastąpił w literaturze polskiej w latach siedemdziesiątych? Jakie postulaty formułowali poeci Nowej Fali? Dlaczego powstał drugi obieg wydawniczy?

Stanisław Barańczak, Julian Konrhauser, Adam Zagajewski, Ewa Lipska i Ryszard Krynicki to twórcy o odmiennych dykcjach poetyckich i prawdziwe artystyczne indywidualności. To zarazem czołowi autorzy formacji, która zmieniła obraz polskiej poezji, próbując skonfrontować ją z zakłamaną rzeczywistością czasów PRL-u.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz zjawisko Nowej Fali w poezji polskiej.
- Wymienisz grupy poetyckie i czołowych przedstawicieli pokolenia '68.
- Przeanalizujesz postulaty teoretyków Nowej Fali.
- Wyjaśnisz, czym był drugi obieg wydawniczy i jak doszło do jego powstania.

Przeczytaj

Poezja Nowej Fali wyrastała z przeżycia pokoleniowego twórców debiutujących pod koniec lat 60. Momentem przełomowym dla konstytuowania się ich postaw artystycznych były wydarzenia marca 1968. Istotne było także doświadczenie grudnia 1970 roku – stłumienie protestów robotników. Kryzys społeczno-polityczny w Polsce rodził bunt środowisk twórczych, co w pewnym sensie korespondowało także z rozwojem ruchów kontestacyjnych na Zachodzie.

Termin Nowa Fala pojawił się po raz pierwszy jako określenie nowego nurtu w sztuce filmowej, który reprezentowali reżyserzy: Jerzy Skolimowski, Krzysztof Zanussi i Witold Leszczyński. Równocześnie zaczęto mówić o Nowym Teatrze i Nowej Sztuce. Poetycka Nowa Fala, zwana także pokoleniem '68 lub Nowym Ruchem nie była zjawiskiem jednorodnym. Stanowiła przełom literacki związany z kształtowaniem się nowej świadomości społecznej i kulturowej. Był to proces przekształcania się kanonu artystycznego i przemiany wrażliwości, zarówno samych twórców, jak i odbiorców. Niektórzy krytycy wskazywali na utwory Ewy Lipskiej i Rafała Wojaczka jako zapowiedź tej zmiany. Zjawisko Nowej fali obejmowało działalność kilku grup poetyckich.

Poeci krakowscy lub studiujący w Krakowie, m.in. Julian Kornhauser, Adam Zagajewski, Jerzy Kronhold, Stanisław Stabro, tworzyli grupę „Teraz” (działającą od roku 1968). W Poznaniu powstała grupa „Próby”, reprezentowana przez Ryszard Krynickiego i Stanisława Barańczaka. Od 1971 roku, w Katowicach działała grupa „Kontekst” – jej członkowie (Tadeusz Sławek, Andrzej Szuba, Stanisław Piskor, Włodzimierz Paźniewski) byli początkowo związani z Poznaniem i Krakowem, gdzie studiowali. W Łodzi pojawiła się grupa „Centrum”. Grupy

Stanisław Barańczak wraz z żoną Anną (1995)

W 1971 roku, Stanisław Barańczak, absolwent polonistyki poznańskiej, wydał zbiór szkiców *Nieufni i zadufani*. Teksty te powstawały w czasie studiów i ukazywały się w czasopiśmie w latach 1966–1970. W swoich szkicach Barańczak rozważał znaczenie nurtu lingwistycznego w poezji, wskazując – jako jego cechę szczególną – nieufność wobec języka, pojmowanego jako system oraz określona wizja świata. Nawoływał do myślenia krytycznego, demaskowania kłamstwa i sprzeczności, do wychodzenia poza sferę bezpieczeństwa w poezji. Analizując twórczość poetów lat 60. wskazywał na różne sposoby ucieczki od rzeczywistości i unikanie społecznej odpowiedzialności. Twórcę szukającego w poezji spokojnego azylu określił jako *homo fugiens* – „człowieka uciekającego”. Istotnym wkładem Barańczaka w formułowanie światopoglądu Nowej

stanowiły zespoły twórców, połączonych pewnymi celami literackimi, mimo dzielących ich różnic. Wspólna strategia nie była jednak oczywistym założeniem.

Programowy charakter miały grupy „Teraz” i „Kontekst”. Ośrodki w Poznaniu, Wrocławiu i Łodzi skupiały raczej autorów luźno z sobą związanych. Grupy literackie lat sześćdziesiątych zaistniały dzięki wystąpieniom na łamach prasy, a szczególnie w pismach młodoliterackich. Młodzi poeci najczęściej publikowali w krakowskim piśmie „Student” i warszawskim „Nowym Wyrazie”. Ich wiersze i teksty programowe wywoływały gorące polemiki, co służyło krystalizowaniu się wyrazistych postaw poetyckich. Najważniejszymi teoretykami nowego ruchu byli Stanisław Barańczak, Adam Zagajewski i Julian Kornhauser.

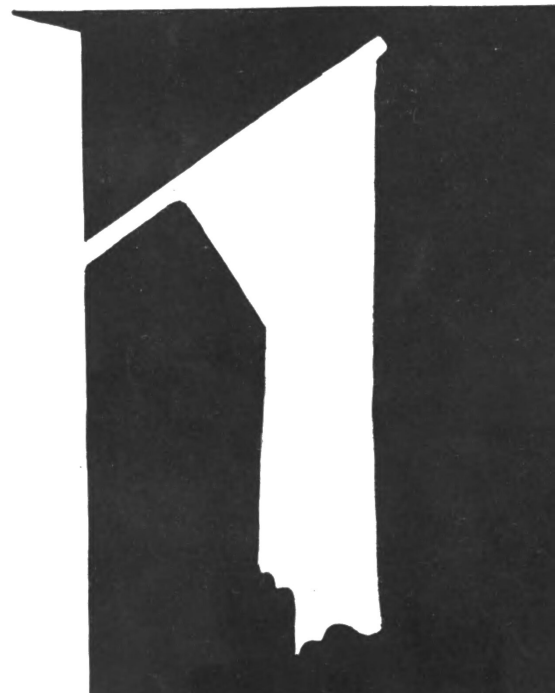
Niezwykle ważny dla formowania się świadomości literackiej pokolenia '68 był *Świat nieprzedstawiony* – wydana w 1974 roku książka krytycznoliteracka składająca się z tekstów Juliana Kornhausera i Adama Zagajewskiego i stanowiąca oryginalne połączenie manifestu twórczego ze zbiorem szkiców krytycznoliterackich. Jej autorzy postulowali realizm i bezpośredni kontakt literatury ze współczesnością.

Nowa Fala odcinała się od tradycji poetyckich Pokolenia '56 postulując przyjęcie postawy zaangażowanej i konieczność zmierzenia się z rzeczywistością społeczno-polityczną. Młodzi poeci zarzucali swym poprzednikom, że ich kontakt z rzeczywistością nie był twórczy, że unikali konfrontacji z teraźniejszością, uciekali od niepewności i problemów codziennego życia do mitów i rejonów wyobraźni. Oskarżali ich o **eskapizm** i nadmierną estetyzację, a przede wszystkim o unikanie odpowiedzialności.

Buntowniczo nastawieni twórcy Nowej Fali chcieli zdemaskować mechanizm zniewolenia, obnażyć fałsz języka propagandy, ukazać wszechobecną nędzę i marazm dnia codziennego. Zniewolenie języka było dla nich jednym z mechanizmów ogólnego zniewolenia, dlatego też sam język stał się tematem nowofalowej twórczości – elementem świata przedstawionego. Odważne nazywanie rzeczy „po imieniu” było dla pokolenia '68 formą obrony tożsamości i jedyną możliwą drogą poszukiwania wolności w zakłamanym świecie. Realizacji tego celu służyć miało operowanie konkretem w poezji (np. przywoływanie konkretnych miejsc, dat,

Fali był także zbiór esejów *Ironia i Harmonia*, wydany w 1973 roku.

Źródło: Mariusz Kubik, <http://www.mariuszkubik.pl>,
Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 2.5.

Grafika z książki *Świat nieprzedstawiony*

Świat nieprzedstawiony wywołał żywą reakcję w polskim świecie literackim. Ogromna liczba polemicznych artykułów była wyrazem potrzeby dyskusji światopoglądowej i określenia misji współczesnej poezji.

Źródło: Janusz Kaczorowski (1941-1987), Wikimedia Commons, licencja: CC BY 3.0.

czy postaci), a także ironia. Nowofalowa poetyka zbliżała się do nurtów awangardowych. Cechował ją intelektualizm, a także gry językowe. Silne nawiązanie do lingwizmu przejawiało się w grupie poznańskiej – jej członkowie chętnie odwoływali się do twórczości Mirona Białoszewskiego i Tymoteusza Karpowicza. Szczególne zainteresowanie językiem jako narzędziem opresji wykazywał Stanisław Barańczak. Problemy egzystencjalne jednostki zmagającej się z paradoksami tej rzeczywistości dochodziły do głosu w poezji Ryszarda Krynickiego.

Grupa „Teraz” działająca w Krakowie, była najbardziej wyrazistym ośrodkiem twórczości Nowej Fali. Współtworzyli ją: Julian Kornhauser, Adam Zagajewski, Stanisław Stabro, Jerzy Kronhold, Jerzy Piątkowski, Wit Jaworski. Grupa ta podkreślała potrzebę zaangażowania się w życie społeczne poprzez mówienia wprost, w języku współczesności i bez zbędnych metafor, alegorii i przenośni. Adam Zagajewski – autor m.in. Sklepów mięsnych – posługując się konkretem tworzył wiersze ukazujące szarą PRL-owską rzeczywistość. Jak zauważają krytycy, grupa ta pod względem językowym zbliżała się do ekspresjonizmu. Ich poezja miała przekonywać i zmieniać postawy, dlatego też twórcy chętnie sięgali po formę apelu i odezwy, formułując wyraźne nakazy o charakterze etycznym. Literatura miała według nich pełnić rolę „eksperta moralnego” i kształtować świadomość.

Za koniec działalności Nowej Fali jako pokoleniowej formacji, uważa się rok 1976. Od tego czasu drogi poszczególnych twórców zaczęły się rozchodzić – wielu z nich zaangażowało się w działalność opozycyjną. Od tego roku zaczął funkcjonować w Polsce tzw. drugi obieg wydawniczy.

Adam Zagajewski (2017)

Źródło: Udoweier, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 4.0.

Drugi obieg wydawniczy

Podejrzliwość komunistycznych władz wobec literatury Nowej Fali narastała od początku lat 70. W 1974 roku cenzura odrzuciła wiersze Stanisława Barańczaka. Były to fragmenty poematu *Sztuczne oddychanie*, które twórca zamierzał opublikować w piśmie „Student”. W 1976 służby specjalne uniemożliwiły organizację wieczoru literackiego Barańczaka. Młodzi poeci zaczęli spotykać się w mieszkaniu Tadeusza Walendowskiego, które tym samym stało się pierwszym salonem polskiej kultury niezależnej. Nieformalne spotkania zaowocowały planem stworzenia sieci wydawnictw drugiego obiegu. Utwory Barańczaka z tomu *Ja wiem, że to niesłuszne. Wiersze z lat 1975–1976* początkowo krążyły w formie maszynopisu, po czym zostały opublikowane przez Instytut Literacki w Paryżu oraz przez anonimowe wydawnictwa z Warszawy i Poznania. W roku 1979 tomik z przedmową Adama Michnika opublikowało warszawskie wydawnictwo niezależne NOW-a. Kolejny tom *Sztuczne oddychanie* także ukazał się nakładem oficyn niezależnych. W 1980 roku wydano pracę Barańczaka *Cenzura w PRL. Parę podstawowych informacji oraz jego esej Knebel i słowo. O literaturze krajowej w latach siedemdziesiątych*. Kolejne tomy i szkice były wielokrotnie powielane przez wydawnictwa podziemne, często jako przedruki z paryskich „Zeszytów Literackich”.

W latach 80. teksty poetów Nowej Fali związanych z opozycją ukazywały się wyłącznie poza cenzurą. W drugim obiegu wychodziły także teksty Adama Zagajewskiego, który od grudnia 1982 roku mieszkał w Paryżu. Publikował w „Kulturze” i niezależnych czasopismach wychodzących w Polsce, m.in. w „Wezwaniu”, „Arce” i „Ogniwie”. Był współzałożycielem i członkiem redakcji wychodzących w Paryżu „Zeszytów Literackich”.

Polskie książki i broszury podziemne z lat 80
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Drugi obieg – niezależny obieg wydawniczy – istniał w Polsce w latach 1976–90. Obejmował publikację i dystrybucję niezależnych wydawnictw o charakterze literackim, publicystycznym, politycznym, społecznym i historycznym. Publikacje drugiego obiegu początkowo ukazywały się dzięki niezależnym organizacjom (Komitet Obrony Robotników, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela). Od 1977 działały także niezależne wydawnictwa (np. NOW-a, Krąg) i grupy środowiskowe (studenckie, zakładowe).

W drugim obiegu publikowali wybitni pisarze, poeci i naukowcy. Ich książki określano jako wydawnictwa podziemne (potoczna nazwa: bibuła). Nie zostały one dopuszczone do publikacji przez stosowny urząd ze względu na treści – nie

spełniały wymagań cenzury. W ZSRR takie publikacje nosiły nazwę „samizdat”. Nazwa ta została przyjęta dla określenia wydawnictw podziemnych w publikacjach anglojęzycznych,

gdy pod tym właśnie tytułem zorganizowana została wystawa sztuki dysydenckiej w Nowym Yorku. W latach 1980–1981 w okresie działalności legalnego ruchu „Solidarność” funkcjonowało w Polsce około 160 niezależnych wydawnictw, a po wprowadzeniu stanu wojennego 13 grudnia 1981 roku podziemny ruch wydawniczy nabrał jeszcze większego rozmachu. Lokalizacja podziemnych drukarni była utrzymywana w absolutnej tajemnicy.

Słownik

eskapizm

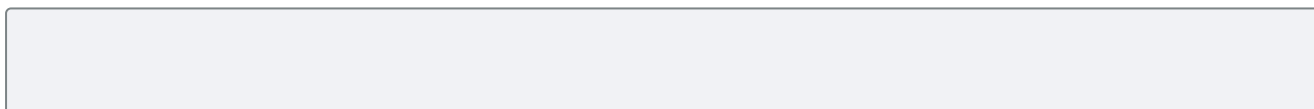
(z ang. *escape* – „uciekać”) – oderwanie, ucieczka od rzeczywistości i związanych z nią problemów

samizdat

(z ros. – „sam wydał”) – określenie niezależnego obiegu wydawniczego w ZSRR, następnie nazwa niezależnych publikacji ukazujących się w języku angielskim

Polecenie 1

Wysłuchaj audiobooka i wyjaśnij, na czym polegał spór o *Czarodziejską górę*, czyli jedna z najważniejszych dyskusji literackich pokolenia '68.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PpzC1E4ST>

Artur Nowaczewski,

Testament Nowej Fali, czyli o dyskusji na temat „Czarodziejskiej góry” raz jeszcze (fragment)

Spór o *Czarodziejską górę* był najważniejszą wewnątrzpokoleniową dyskusją poetów Nowej Fali. Polemika owa, która toczyła się w latach 1975–1976, zakończyła okres ich wspólnych generacyjnych wystąpień. Od tego czasu drogi poszczególnych członków ruchu powoli się rozchodzą. Nowa Fala milknie jako formacja, a jej przedstawiciele tworzą już na własny rachunek, chociaż pokoleniowa identyfikacja ciąży na nich do dziś. Warto te teksty przeczytać na nowo – w świetle tego, co działo się z polską poezją przez następnych kilkadziesiąt lat, i wyborów, przed jakimi stawała polska inteligencja po 1976 roku. Nie sposób nie zauważyć, że spór dotyczył rzeczy zasadniczych dla postaw polskich twórców tego czasu i zarysował bardzo wyraźnie poszczególne indywidualności jego uczestników. Dyskusję otworzył szkic Stanisława Barańczaka *Zmieniony głos Settembriniego* opublikowany w 1975 roku na łamach „Literatury”. W „Twórczości” rok później odpowiedział na niego Krzysztof Karasek (*Wątpliwości dotyczące Settembriniego*), a trójgłos zamknął w tym samym roku Adam Zagajewski w „Tygodniku Powszechnym” (*Artysta bez właściwości*). Wszyscy trzej poeci przywiązywali wagę do tych tekstów, przedrukowywali je w swoich książkach. Co było osią sporu, który toczyli Barańczak, Karasek i Zagajewski? Czym spowodowany był ten generacyjny powrót do wydanej prawie pół wieku wcześniej *Czarodziejskiej góry*? Młodych poetów do dzieła Thomasa Manna przyciągnęło starcie racji dwóch wielkich powieściowych przeciwników – Naphty i Settembriniego. Settembrini był zafascynowanym kulturą antyczną i żyjącym ideami oświecenia humanistą. Pozostawał

piewczą indywidualności i wrogiem wszystkiego, co może ją zniewolić, a więc religii, państwa i Kościoła. Naphta wartości dostrzegał w średniowieczu, wytykał anachronizm humanizmu Settembriniego i wieszczyl, że wkrótce położy mu kres rewolucja. Jezuita świadomie nawiązywał do terroru, uważając, że zaprowadzi on nowy moralny porządek. Barańczak, przywołując w połowie lat siedemdziesiątych wcześniejsze o kilka dekad dzieło Thomasa Manna, brał w obronę racje, które reprezentował powieściowy Settembrini. Stawiał również tezę, że spór Naphty i Settembriniego nie wygasł i że w różnych przebraniach, nowych postaciach wracają oni jako typowi przedstawiciele dwudziestowiecznych intelektualistów, prezentując dwie wyjaskrawione postawy – nieco anachronicznego humanisty i głoszącego nieuchronność historycznej konieczności inkwizytora. Tworząc w charakterystyczny dla siebie sposób ostre biegunowe przeciwstawienie, Barańczak opowiada się po stronie słabszego z antagonistów – zapalczywego Settembriniego, który w drugiej połowie XX wieku wydaje się pozostawać w cieniu sprawujących niepodzielną władzę ówczesnych następców Naphty. W sporze między humanizmem a zorganizowanym terrorem można opowiedzieć się tylko po jednej ze stron; Naphtcie trzeba powiedzieć tylko tak lub nie. Głos Settembriniego to – według Barańczaka – głos sztuki, literatury, poezji. Settembrini z lat siedemdziesiątych XX wieku nie jest już jednak tak naiwnym optymistą i nie wierzy bezkrytycznie w „rozum, analizę, czyn i postęp”. Zadanie dla Settembriniego w świecie bez Boga widzi autor szkicu w przywróceniu wagi wartościom etycznym. Moralista nie powinien być jednak doktrynerskim moralizatorem. Można dostrzec, że ta diagnoza sytuacji zapowiada późniejsze zaangażowanie opozycyjne Barańczaka i to, co będzie poeta później pisał w drugim obiegu. (...) Dyskusja o *Czarodziejskiej górze* jest tak naprawdę dyskusją ezopową. Prawdziwy przedmiot sporu mógłby brzmieć – „Poeta wobec współczesności”. Właśnie taki tytuł nosiło ważne wystąpienie Zbigniewa Herberta podczas dyskusji na IX Kłodzkiej Wiosnie Poetyckiej w roku 1972.

Artur Nowaczewski, *Testament Nowej Fali, czyli o dyskusji na temat "Czarodziejskiej góry" raz jeszcze*, "Świat Tekstów. Rocznik Słupski" 2017, nr 15, 167-169.

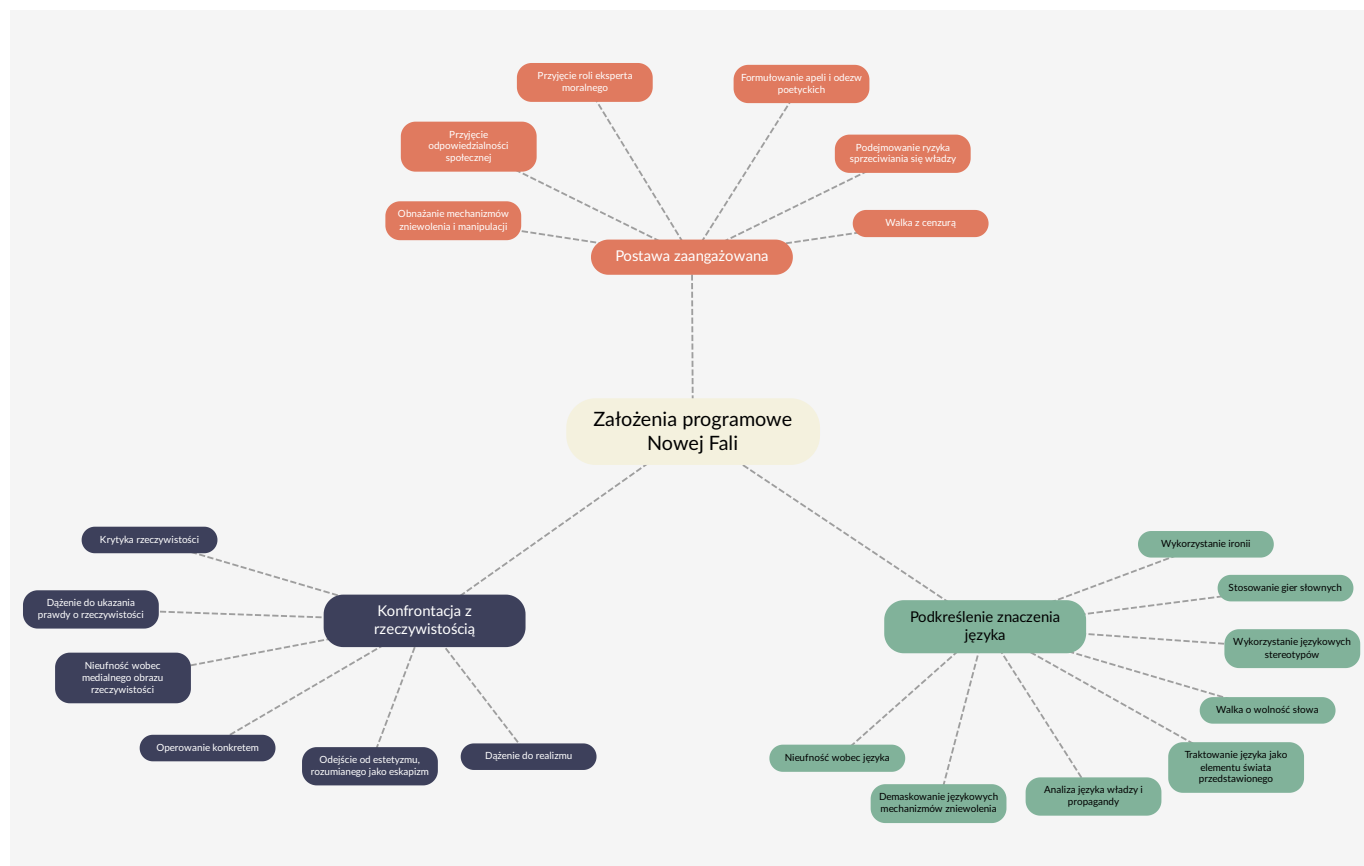
Polecenie 2

Uzasadnij tezę, wedle której wyrażone w dyskusji o *Czarodziejskiej górze* stanowisko Barańczaka zapowiadało jego działalność opozycyjną.

Mapa myśli

Polecenie 1

Uzupełnij mapę myśli prezentującą założenia twórcze Nowej Fali o tytuły tekstów, tj. tomów lub esejów, które nawiązują do konkretnych punktów programu. Podaj przynajmniej cztery tytuły.

Polecenie 2

Wyjaśnij, jakie założenia programowe Nowej Fali kryją się w samym tytule eseju Stanisława Barańczaka *Knebel i słowo. O literaturze krajowej w latach siedemdziesiątych*.

Ćwiczenie 1

Opisz w kilku zdaniach genezę drugiego obiegu wydawniczego w Polsce.

Ćwiczenie 2

Zapoznaj się z wierszem Stanisława Barańczaka napisanym pod koniec lat 70. i w kilku zdaniach zinterpretuj wymowę utworu.

((Stanisław Barańczak

Co będzie świadectwem

Krystynie i Ryszardowi Krynickim

Nie nasze podręczniki historii, których nikt
nie otworzy, bo i po co, nie
gazety, które nigdy nie były otwarte
na rzeczywistość (jeśli nie liczyć niektórych
nekrologów i prognoz pogody), nie listy,
które tak często były otwierane, że
niczego w nich nie mogliśmy pisać otwarcie,
i nawet nie literatura, też zamknięta
w sobie, w szufladach urzędników albo
w tekturowych trumienkach okrojonych wydań

jeśli co pozostanie, to otwarte oczy
tego dziecka, co dzisiaj nie może zrozumieć
naszego świata zamkniętego- i
otwiera usta, aby zadać nam pytanie;
i jeśli nie przestanie powtarzać swych pytań,
da kiedyś naszej prawdzie otwarte świadectwo

Źródło: Stanisław Barańczak, *Co będzie świadectwem*, [w:] tegoż, *Wiersze zebrane*, Kraków 2006.

Dla nauczyciela

Autor: Joanna Oparek

Przedmiot: Język polski

Temat: Poeci Nowej Fali – drugi obieg wydawniczy

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- scharakteryzuje zjawisko Nowej Fali w poezji polskiej;
- wymieni grupy poetyckie i czołowych przedstawicieli pokolenia '68;
- przeanalizuje postulaty teoretyków Nowej Fali;
- wyjaśni, czym był drugi obieg wydawniczy i jak doszło do jego powstania.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- podająca;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed zajęciami:

1. Nauczyciel inicjuje rozmowę na temat: Czy poezja bywa publicystyką?
2. Nauczyciel wskazuje na zaangażowanie poetów tworzących w latach 70. w działalność opozycyjną, podkreślając, że ich postawa znalazła swój wyraz także w twórczości poetyckiej.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel udostępnia uczniom e-materiał i wprowadza ich w temat lekcji, nawiązując do wcześniejszej rozmowy. Wraz uczniami ustala cele zajęć i kryteria sukcesu.
2. Nauczyciel prosi chętnych uczniów o odczytanie na głos wybranych wierszy poetów Nowej Fali.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z treścią sekcji „Przeczytaj”.
2. Nauczyciel prosi wybraną osobę o zapisanie na tablicy elementów rzeczywistości czasów PRL-u, które były kontestowane przez poetów Nowej Fali.
3. Nauczyciel rozpoczyna dyskusję, stawiając pytanie: W jaki sposób zakłamaną rzeczywistość PRL-u sprowokowała powstanie nowego ruchu w poezji?
4. Uczniowie zapoznają się z audiobookiem, następnie dobierają się w pary i wykonują polecenia 1 i 2. Wybrane osoby prezentują odpowiedzi, a nauczyciel ocenia i komentuje.
5. Uczniowie przechodzą do sekcji „Mapa Myśli” i wykonują polecenie 1. Wybrane osoby prezentują odpowiedzi, a nauczyciel ocenia i komentuje.
6. W ramach polecenia 2 nauczyciel może zaproponować uczniom stworzenie mapy skojarzeń ze słowem „knebel” jako metaforą zniewolenia artysty i obywatela (w odniesieniu do tekstu S. Barańczaka, Knebel i słowo. O literaturze krajowej w latach siedemdziesiątych).
7. Uczniowie wykonują ćwiczenia 1 i 2. Wybrane osoby prezentują odpowiedzi, a nauczyciel ocenia i komentuje.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel prosi chętnego ucznia o podsumowanie postulatów poetów Nowej Fali i polityczno-społecznego znaczenia ich twórczości. Inny uczeń omawia genezę i specyfikę drugiego obiegu wydawniczego w Polsce.
2. Nauczyciel ponownie odczytuje temat lekcji i inicjuje krótką rozmowę na temat spełnienia kryteriów sukcesu..
3. Na zakończenie nauczyciel może zaproponować uczniom lekturę wierszy Ryszarda Krynickiego, jako przedstawiciela Nowej Fali, prezentując także jego dokonania jako wydawcy.

Praca domowa:

- Wybierz dowolny wiersz Stanisława Barańczaka, w którym wykorzystuje on językowy stereotyp, by ukazać prawdę o rzeczywistości i dokonaj krótkiej interpretacji utworu. Zinterpretuj go.

Materiały pomocnicze:

- Artur Nowaczewski, *Testament Nowej Fali, czyli o dyskusji na temat „Czarodziejskiej góry” raz jeszcze*, „Świat Tekstów. Rocznik Słupski” 2017, nr 15.
- Świrek A., *W kręgu współczesnej poezji lingwistycznej*, Zielona Góra 1985.

Wskazówki metodyczne

- Nauczyciel może wykorzystać medium w sekcji „Audiobook” do podsumowania lekcji.